

Prof. dr. G. Sundholm (Hoogleraar geschiedenis van de logica aan de Universiteit Leiden)

Close Encounter of the Third Kind: Russell en Wittgenstein in Den Haag, december 1919

Wittgensteins *Logisch-Filosofische Abhandlung* uit 1921 is, op voorstel van analytisch filosoof G. E. Moore, beter bekend onder de op Spinoza geïnspireerde titel *Tractatus Logico-Philosophicus*. Het is een van de meest beroemde filosofische werken van de twintigste eeuw. Het is een poging om alle filosofische problemen eens en voor altijd in 80 bladzijden af te handelen: het werk bestaat uit, als mijn telling klopt, 526 hiërarchisch geordende stellingen.

De ontstaansgeschiedenis van het werk is boeiend en complex. Na zijn ingenieursstudie in Berlin-Charlottenburg en Manchester gaat Wittgenstein in 1911 logica en de grondslagen van de wiskunde studeren te Cambridge als leerling van Bertrand Russell (**Close Encounter of the First Kind**).

Binnen twee jaar is Wittgenstein gegaan van leerling naar toponderzoeker en tevens scherp criticus van Russells epistemologie (kennisleer): "I am sorry to hear that my objection paralyses you."

(Close Encounter of the Second Kind)

Tijdens de "Great War" werkt Wittgenstein stug door op zijn logische problemen: aan het front, op ziekteverlof in Olmütz, en als krijgsgevangene in Monte Cassino, en door bemiddeling van het Rode Kruis kan zijn manuscript eindelijk naar Russell en logicus/filosoof Gottlob Frege gestuurd worden. Het is moeilijk te begrijpen en de grote Frege faalt volledig. Russell gaat akkoord met het schrijven van de inleiding, maar eerst wil hij Wittgenstein ontmoeten en de gelegenheid hebben tot vragen en voor verklaringen. In de herfst van 1919 is neutrale grond de enige mogelijke ontmoetingsplaats, en zo komt in december een ontmoeting tot stand in Den Haag, in het hotel waar wij bijeen komen. Nu treffen zij elkaar als collegae (**Close Encounter of the Third Kind**).

De lezing geeft een kort overzicht van het ontstaan en de doctrines van Wittgensteins *Tractatus* en gaat dan in op de nadere omstandigheden van de Haagse ontmoeting.

N.B. De lezing staat in het teken van het 100-jarig jubileum van het Parkhotel